

Õkva Margit kogokunna eloilo häämisest ja kistumada luutusõst

Kae lk 2

Pildikeisi timahavatsõst võro keele nädälist

Kae lk 3

Tragi inemine ei jää ilmangi hättä

Kae lk 4

PILT VÖROMAA ARÖNDUSKESKUSÖ FB-LEHE PÄÄLT

Piusa kuupõst sai 3D-maailm. Piusa külästüskeskusön saa nüüt tetä virtuaalsõ jalotuskäugi kuupõn, miä omma rahva jaos kinni olnu joba 2006. aastagast. «Piusa kuupõ virtuaalnõ 3D-mutõl and mi küläliisile vahtsõ kaemisõnuka seolõ maa-alotsõlõ ilmalõ,» ütël külästüskeskusõ juhataja Keerdi Katariina. Suurõ ekraani pääl saa lähkümbäلت kaia nii inneskiidsi kaivandamiisi jälgi ku ka luudusliidsi liivamoodustiisi. Säändsen mahun ülespildistämiisi ei olõ Eestin varramba viil tettü. Ettevõtminõ om üts osa Võromaa arõnduskeskusõ projektist «Ligipääsetavus turismis», minka tetäs inemiisile, säälhulgan erivajaduisiga inemiisile lihtsämäs turismikotusõlõ manopäsemine. Pääle Piusa kuupõ pututas projekt Tamula viiviirt, Rõugõ Ööbiguorgu ja Pokumaad. Ka Piusan ei olõ kõik viil valmis: projekt iistvõtja Oru Astrid ütël, et tüün om kumbatav koobakaart, miä lask nägemisviaga inemiisil tunda Piusa kuupõ räbästikku.

UL

RAHMANI JANI PILT

Lõõtspillimängjide ütisorkestri Tartese Heino (sais kuralpuul) iistvidämisel Maaritsa küläkeskusõ püüne pääl.

Lõõdsakontsõrt Kikka Karla avvus

RAHMANI JAN

Minevä puulpäävä oll Maaritsa küläkeskusõ saal rahvast täüs: peeti kimmäs lõõdsakontsõrt tunnõdu lõõdsamängjä, Valgjärvel elänü Kikka Karla 111. sünnüaastapäävä meelenpidämises.

«Tuuperäst tulõmi kokko, et tä

om olnu mi kandi kõgõ kuul-samb miis,» selef lõõdsakultuuri iistvidäjä ja pääväjuht Tartese Heino. «Tä om lõõdsa kuulsas mängnü ja mi kõik olõmi pruuvnu timä perrä timä lugusid mängi. Tä om meile näüdislõõdsamiis olnu läbi aigõ, olõmi tan mitukümmend aastat timä mälestüst elon hoitnu.»

Mille Kikas om lõõdsa-

miihile tähtsä? «Kikas nakaš raadion üles võtma ja mängse hinnäst rahva süämehe,» selef Tartes. Timä sõnno perrä jätf rahvas kolhoosiaol tüü poolõlõ, ku raadion tull saadõ, kon Kikka lugusid mängiti.

Timahavatsõl kontsõrdil asti üles nii aloštaja ku tunnõtumba lõõdsamängjä. Pikembä kontsõrdi anni Indi Asso ja Mülleri

Martin, kiä lauli ütlen lõõts-pillega rahvaliidsi laulõ.

Päävä lõpõtusõs tull püüne pääle lõõtspillimängjide ütisorkestri, et ütenukun muusikat tetä. Tartese jutu perrä tulõva pillimehe egä aast Kikka Karla avvus mängmä hää meele ja suurõ tahtmisõga ja ka kullõja omma kõgõ kontsõrdi häste vasta võtnu.

Raamadu edekaasõ om kujondanu Pärtini Virje.

UL

Romaan ilmu kõrraga eesti ja võro keelen

Vällä om tulnu Rosin-Pindmaa Kreedä romaan «Süämesosina perrä». Raamat ilmu kõrraga nii eesti ku võro keelen. 240-lehekülelidse romaani päätegeläne om keskikkä jõudva, päämidselt õnnõ tüüello eläjä naanõ, kiä ots umma tiid elon ja lõüd elotsihi Võromaa mõtsu ja mäki vaihõlt, a tuu tii lõüdmine om täüs uutmalda juhtumiisi ja pöörähüisi. Võro kiilde omma jutu pandnu Rahmani Jan ja Pindmaa Aigar.

Huvilidsõ saava raamatut osta Kubija hotell-luudusspaast.

Puiga näütetsõõril sai veerändsada täüs

UL

8. märdikuul tähüstedi Puiga rahvamajan paigapäälse näütetsõõri 25. sünnüpäivä. Kava oll tihtsä: pääle Puiga-Vahtsõliina ütisenäütetrupi astsõ püüne pääle Sangastõ tiatri Rukki Narrid, jaeti tervitüisi ja tenokirju ja muidoki süüdi pidopääväkuuki.

2000. aastagal luudun Puiga näütetsõõrin om seo ao joosul ütlen tennü päält 20 esi vannusõn inemise. Umme ülesast-miisiga omma nä paknu hääd aoviidüst umanuka ja kavvõmbidõ kantõ rahvalõ. Pidoõdagul mängiti ütlen Vahtsõliina trupiga Naeru-Lained etendüst «Kosja», mille om lavastanu Puiga näütetsõõri säsvü Vijardi Külli.

Umalõ näütetsõõrilõ pühendümise ja harrastüatri

VALSI KRISTI PILT

Üts ülesvõtõ Puiga näütetsõõri hällüpäävält. Lava iin saisva pikäaignõ näütlejä Lissmanni Mart ja trupi iistvidäjä Vijardi Külli.

kombõ elonhoitmisõ iist sai Vijardi Külli Eesti Rahvakultuuri Keskusõ tenokirä kah. Sammuudu tunnustõdi võrkna näütetsõõrin ütentegegimise iist tenokiräga Rannula Annelit.

Lämmä soovi olli Puiga tiatri-rahvalõ pidopääväl ütlen võedu Võromaa arõnduskeskusõ kultuurispetsiälilistil Valsi Kristil ja Võro valla kultuuritüü kõrral-dajal Rosenbergi Maarikal.

Pidopäävä puhul sai kaia välläpanõkit näütetsõõri avvo-ja tenokirjust ja kiriväst pildikogost, miä kõik sälä taadõ jäänüt 25 aastakka elon avita-sõ hoita.

NÖLVAKU KAIE jutt ja pilt

Pümme aig ja kassin energiä

Märdukuu om pümme aig, ku kõnõldas inämb mihi tervüest, vaimstöst tervüest, peetas meelen noid, kiä mi hulgastr är omma lännu. Tuu om õigõ, et kõnõldas, a tõsõst külest või egä päiv kõnõld jutt viiä sinnä, et inemine nakkas hindäle egäsugumaisi häti ette kujutama. Ma tundsõ ütspäiv, et olõ väsinü, ja mõtli, et võinu mõtsa kõndma minnä. A pia naas välän pümme mine-mä ja vahtsõnõ mõtõ sohvast ja telekast paistu hāmārān mõtsan ümbreroitmisõst iks hulga etemb. Es jõvva uma laiskusõmõttõ vasta võidõlda ja mõtsan jäigi tuu päiv käümäldä.

Kõivupuu Marju ütelf raadion märdupääväst ja *halloween*’ist kõnõldõn, et ei olõ mõtõ raisada umma energiät minkagi vasta võitlõmisõ pääle. Tuu asõmõl tulnu panda uma kassin energiä minkagi puult olõmistõ, tetä rohkõmb toda, midä mõistat ja õigõs piät. Jäi tollõ Marju mõttõga väega nõuhtõ ja ku naabri-miis järgmäne hummok käümisetsõõri pääle kutsõ, vastassi kipõstõ, et läämi. Parõmb õks kasvai mõtsatii pääl kõndi, ku niisama lõsütä ja kurtä, et jõud om otsan.

A mõtõ inne suurõ lumõ tulõkit vai aastalõppu viil üts tsiir peris mõtsa all tetä jäi pää sisse. Tulõ uma kassin energiä ütspäiv iks kokko võtta ja tuu käük är tetä. Et süä tsälkä saanu.

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Molvihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841
jan@umaleht.ee

Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org, laivior@gmail.com

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster,
latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:
Tiia Allas, Külli Eichenbaum,
Aapo Ilves, Kaido Kama,
Ülle Kauksi, Rainer Kuuba,
Evar Saar.

Välläandja: SA Kultuurileht, kl.ee

Tellmine: AS Õhtuleht Kirjastus, tellimine.ee, tel 617 7717

Kiri Võrolt

Kirānik LUMISTE KATI and värskit mõttit, kuimuudu egäpäävällo vaeldust lõudä, ja mārgotas tuust, miä parasjago süāme pääl.

Hää sõna jõud

Nuu sõna, midä mi tarvitami, mõosõ inemiisile mi ümbre väega tugõvalõ. Häie sõnno välläütlemine om kül lihtsä, a siski mõova viis, kuis jaka rõõmu, luvva läbikäümüisi ja hääd olõmist. Huulmada sõnno lihtsüest võiva nä mõoda pikkä aigu ja tuu mõo või olla suurõmb ku kallil kingitüsel. Lihtsä meelütis, julgustaminõ vai ka peris harilik «Aituma!» või kinkagi päävä hellembäs muuta.

Naisi vaihõl om tihtipääle võitlus vai ärtegemine. A saman võinu kaia tõisi naisi ku sõsarit ja ku tõtõstõ näet, et kiäki om hindä vällänõgemise nimel vaiva nännü, üttele tälle tuud, ja tä nägo lüü helkämä. Tuul aol, ku mul om aian kõrraga hulga lille häitsemä lännu, korja iks näid võõrilõ inemiisile kinkmises, et näide päivä kināmbās muuta. Ma looda, et seo, midä tii tõisilõ, tulõ hindäle kah tagasi.

Ku ma Võrolõ elämä tulli, es tunnõ ma edimält kedägi. Elli paigan, kon olli õnnõ mõnõ pensionäri, ja latsõga koton ollõn naksi tundma nii kõvva läbikäümise nälga, et ku trehv-

si uulidsa pääl mõnõ vana inemisega kokko, alosti esi juttu ütskõik minkast. Ja neo vananemise olli kah väega tenoligu, et sai umma nälga kistuta.

Ku kität kinkagi tüüd vai tunnustat timä vaiva, või tuu härjütä tedä püüdä viil suurõmba tävvelikkusõ poolõ. Hää sõna võiva mängi tähtsät ossa tuu man, et läbisaaminõ saa kimmāmbās. Helläste üteldü sõna või pinguisi maaha võtta ja tetä vallalõ ussi süvembide jutuajamiisi alostamisõs.

Hää sõna pidānū tulõma süāmest. Mitte peris ausa meelütamine ja tühä komplimentid võiva mõoda vastapite ja viiä usaldusõ ärkaomisõni. Ehtsüs om tuu, miä pand mi sõnno tenotundõga vasta võtma.

Seon ilman, kon om hulga hõelust, või minnä niimuudu, et ku jäämi hindäle kimmās ja tarvitami meelelist kõnnõpruuki, and tuu tõisilõ kah hääd näüdüst. Ku tiiat umma sõnatarvitust ja valit kinā kõnõlõmisviie, lätt tuu kimmāle umahindä läbikäümise tsõõrist kavvõmbalõ.

Kinnä hāmārät hengiaigu ja hüvvä katsõtamist hää sõnaga jutuajamiisi luumisõl uulidsa pääl, bussin, poodin!

Külāseldsi pruuuva huult kanda, et mõistusõ-peräne elo ja läbikäümine külän alalõ jäässi. Tuu ei olõ täämbä kerge, a piät luutma, et kunagi tulõ ütenkuun tegemise tahtminõ tagasi.

Kogokunna eloilo häõmine ja kistumada luutus

Üle katõkümne aasta tagasi üteldi mullõ, et mul ollõv pallo tarko mõttit ja põnõvit tähelepanõkit ja ma võissi naada pääväkirotust (blogi) pidämä. Saman oll ütlejäl kahtlus, et vahtsõmba ao inemise ei viisi ināmp tarko mõttit lukõ. Tiiä es ma tuukõrd, mis tuu blogi om ja ega ma timmä pidämä kah es nakka. A tuuga olli ma peri, et ega noid mõttit kiäki ei loe, ja ega ma noid esi targas kah es arva. Tuu üteliise pääle märken paistus mullõ hoobis, et vähä tuust, et ei viisitä lukõ, nüüt ei viisitä kullõlda kah. Inemine lätt nigu krampi, ku midägi süvāmbāt nakkat kõnõlõma ja tahat teedä, midä seldsiline uma süāme perrä üte vai tõsõ asä kotsilõ arvas.

Esierānis olõ ma tuud tähele pandnu latsi ja nuuri man. Noorõmba põlvkunnaga ma ināmp ütist lainõpikkust ei lõvvä. Nakkat midägi (uma aro perrä) asalikku kõnõlõma, nõstõtas kõrra nutigu päält silmä üles, kaias tühä pilguga otsa ja hää juhul peetas su juttu mõtõtus. A sakõst om vastusõs innegi olakehitüs. Jääs sääne tunnõ, nigu olõs võõran keelen kõnõlnu. Ma tiiä, et nimä vahtva ja kullõsõ sisuluujit ja tsihimudijit. Ju sis olõ-i mino jutul ei sissu egä tsihti. Ma võissi ju uuri, midä ja kuimuudu nuu luuja-mudija kõnõlõsõ. Äkki opisi esi kah mõnõ nipi, kuis noorilõ ligi saia, a näet, ei olõ vaivas võtnu. Istu uma dinosaurusõ-aigõs arvusaamisõ otsan ja mõtlõ, et tõsõ piät sinost arvo saama, mitte sina näist.

Külāseldsi pruuuva tuu iist huult kanda, et mõistusõ-peräne elo ja läbikäümine külän iks alalõ jäässi. Millegi kuuntegemine om hüä viis kogokund kokko tuvva. A kuimuudu sa näid kokko tuut, ku ei mõista häste jutu päälegi

ÕKVA MARGIT,
raamadukogohoitja
ja külāelo vidājā

saia? Parõmbahe paistusõ asä olõma sääil, kon suurõmp osa inemiisi elās umin tarõkõisin. Sääil paistus tuu kokkohoitmisõ tunnõ kimmāmp. Kolhoosikeskuisi kortinamaja omma üle võtnu liinainemiisi vaimo – tuu, mis jääse välläpoolõ kortinaust, mullõ ei putu. Om juhtunu, et ku näe külā vaihõl tõist inemist vasta tulõman, sis tä pand sammulõ vunki mano, et inne majaussõst sisse saia, ku timāni jõvva.

Käpätäüs herksāmbit tege-läisi võtt vaihõl ette asjo, mis piäs rahva kasvai uudishimost kokko tuuma. Peril mänge sääne sündmüs hinnäst esi kätte, ku vana kolhoosikeskuso saali saina pääle maalit pilt ähvārd paar aastat peräst inneskides tegemist säält tükü kaupa maaha tulla. Kunstnik Kasõmaa Andrusõ tett monumentaalmaal «Mahtsa sõda» om Peri kogokunda pildi pääl hoitnu viis aastat. Huviliidsi naas Perile vuurma egäst ilmanukast. Tast om läbi käünü sadadõ kaupa tudõngiid, oppajit ja egäsugust masti luujit-inemiisi. Kõgõ kavvõmb tulõ kohalõ Hiinast. Tegemist oll Hiinan elāvā ja tüütāvā eestlāsest ehituskunstnikuga.

A kost inemiisi es tulõ, oll uma kogokund. Üttepite nigu pahandas sääne leügüs, a

tõistpite pand küsümä: ku täl iks asä vasta sukugi huvvi ei olõ, mille ta piässi tulõma? Pilt pildis, a huvi paistus ollõv ütitselt kokko kuionu. Mõtlimi, et ku muud huvvi ei olõ, sis latsõ vast pruuuva võimalust tetä külāliidsile võioleibo ja kütsä vahvlit, et veidükese rahha tiini, a es midägi.

Ildaaigu loi ütest psüko-loogiaraamatust, et midä parõmbas inemise elo lätt, midä rohkõmb mugavuisi mano tulõ, midä veidemb tulõ alosvajahuisi (tarõlāmmi, kõtutāüs, sālārõiva jms) peräst vaiva nätä, midä ināmb om aoviidüst, toda veidemb rahul oldas. Midägi ei huvida, midägi ei taheta tetä, vaivanāgemist pelätäs. Ameerikan näütüses tarvitõtavat kõgõ ināmp hoimaruuhi sääil kandin, kon inemise omma väega rikka. Sääil ollõv kõgõ ināmp hindāhukkamiisi kah. Ja inemiisil ei ollõv umavahelist läbikäümist. Egäüts tsuklõs uman mullin, privaatsus om nigu pühā lehm.

Vanõmba inemise iks õhkasõ tuu vana kolhoosiao perrä, et vat kos sis eleti. Käüti naabriga läbi, lobrotõdi maja takan pengi pääl poolõ üüni juttu, olli suurõ pido, kantsõldõdi ülehulga latsi ja ku vaia, sis mõistõti tülütä ja leppü kah. No tülütä mõistõtas nüüt kah, a leppü ja kõkkõ muud hääd tetä ei mõistõta vai ei taheta.

Üteldäs, et kõik, miä om, saa müüdä ja kõik, miä oll, tulõ tagasi. Sis või luuta, et läbikäümise ja üntegemise himo ütskõrd jälki tagasi tulõ. A prõlla tulõ käpätäüs herksāmbit vaihõpää kokko ja küsüs, kuis ja kas ülepää edesi minnä ja kelle jaos. Lakja läämi iks hää mõttõga, et sõpruskund või kah kogokund olla. Teemi tuud, midä esi tähtsäs piämi ja mis kostki kavvõmbast tulõjilõ miildüs.

ÕKVA MARGITI PILT

8. märdukuul säeti Peri külākeskusõ saalin üles 38 Kasõmaa sainamaali fragmenti ja peeti monumentaaldekoratiivsõ kunsti seminār. Maal võeti maaha tuuperäst, et tä oll pudõnõmisõhon. Maal om Perile kokko toonu hoobis tõistsugudsõ kogokunna.

Mõtõlus

Pidu, mis jääs jupis aos miilde. Annas jummal, et niimuudu jäänu kah!

Ku mõtlõ seo aasta pääle tagasi, tulõ iks ja jälleki miilde suvinõ tandsu- ja laulupidu. No elās iks ummamuudu rahvas mi maal. Kül omma käünü võõra vāe mi maad rüüstāmān, kül om katk pallusid hauda ajanu. Kül om vagunitāüsi Tsiberile saadõt, a perākõrd ummõtõgi olõmi mi ilma ütegi püssāpaugulda ja lauluga endäle vabadsõ saanu.

Joba üle saa viiekümne aasta tagasi mõtõl papa Jannsen, et nakkas laulupidusid kõrralda-ma ja 1869. aastal ollgi edimāne Tartun. Es olõ sõs inemiisil autit nigu põra – kes tulõ kohalõ vankriga, rikkamba muidugi vedruvankriga, kes jalaga.

Seo suvõ laulu- ja tandsupidu aigu pandsõ ma juba poolõst pääväst uma riha ja kõpla varju ala ja lätsi televiisorit kaema. No oll kinā tandsupitu kaia: egä maakund umin rahvarõivin, häitsmekrandsi pään ja tsuvva jalan. Näid oll õkva muru pääl must miljon ja kos nä teivā noid kujundit ja tandsõva. Ma saa tuust arvu, et laulja opva sõna ja viie päähä, koorijuht näütäs, kuna pihta naada ja kuna laulul lõpp om. A tuud om rassõ taibada, kuis tandsja teivā muru pääl igāvāidsi vikurkujundit ja kiäki es essü uma kotusõga.

Pühāpäävā hummokupoolõ ladisť paksu vihma. Ku tuu rongikāük nakaš liinast lauluplatši pääle minemā, oll sääne tunnõ, nigu terve Eesti rahvas olõs kokku tulnu. Lauljit oll nii pallu, et es mahu enāmb kaarõ alla ärāki, osa saisõva vihma käen.

Ja ku sõs mehe uma helütoru valla pāstsevā, oll toda kuulda vast piaaigu tõistõ liina otsa. Ja ma usu, et esiki kajaka pagõsiva Soomõmaalõ varju.

Noorõ dirigendi vehkse nii hoolõga, et ku kāsši küllen olõsiva tsiiva olnu, olõsiva nä korgõl taivan. Pāältkaeja ja kullõja pātsardi nigu pardsi mua seen, aga kõikil oll hää miil ja kõik laulsõva laulõ üten.

Arva, et mi sõbra ukrainlasõ tahtnu kah säändsids pidusid pedādä, a ei saa. No kos sa jātāt latsõ liivakasti vanaimāga mängmä: kodu tullõn või liivakasti asõmõl üts suur pommi-mulk olla, selle et naabri tahtva kimmāle pommõ pillu. Ka grusiini pelgāse kotust är minnä: tagasi tullõn või naabri olla jupi maad endäle napsanu ja limps nüüd mõnuga kotusõpāalist tsaatsat, nigu peremiis.

Annas jummal, et nelā aasta peräst lehvis iks laulupidul mi sini-must-valgõ lipp ja es laultu käsü pääle kamaaruskat õga tandsitu katsatõkki.

REINERTI ELMO

Pildikeisi timahavatsõst võro keele nädalist

TOOMÕ TRIINU PILT

Timahavatsõ võro keele nädali muinasjutuhummogu olli viiel pääväl Võro liinan Võro instituudi saalin. Jutukõnõlõja Lillmaa Terje kõnõl egä päiv mõnõ muinasjutu ja tekk pupitiatrit. Pildi pääl pidä Terje muinasjutuhummogut ütē Sõlekese latsiaia ja Väike Werrone kooli latsiga.

A päält muinasjutuhummogidõ peeti Võrol viil lauluõdagut, tetti mälomängu, kõnõldi reisijuttõ, oll' arotuspäiv võro keelest ja võrokõisist ni mängiti ütēkuun savvusanna lavvamängu.

PLUMANNI KAJA-RIINA PILT

Talna Võro selts tähist timahavast võro keele nädälit pikembäle. Ettevõtmiisi alostõdi joba 2. märdikuul ja lõpõtõdi 8. märdikuul. Kutsuti küläliisi, peeti kohvitarrõ ja astuti üles võrokeelitside laulõga. Pildi pääl om nädali lõpukontsõrt, iinlaulja Kolditsi Ellen, takanpuul ansambli Liiso.

TOOMÕ TRIINU PILT

Põlvan tähistedi võro keele nädälit kohvikun Aal. Huviliidsi tull' kokko nii hulga, et rahvas es tahä häste ärki mahtu. Õdagul oll' kolm jako: kõgõpäält näüdäs ansambli Kõhukesed umma vahtsõt lustilist laulu «Ohh esä» muusigavideot ja tuu perrä tekkü arotus, kuis üte kaadriga üles võetun filmijupin Mersu hinnäst vahepääl ümbre sai käändä. Edesi kõnõl' keeletiidlane Jüvä Sullõv lühkü jutu Põlva kihlkunna keelest. Sulõvi ettekandõst tull' vällä, et Põlva kihlkunna kiil om küländ harilik võro kiil, õnnõ väikeisi esieräsüisiga. Õdagu lõpõtusõs and' ansambli Kõhukesed ummi võrokeelitside laulõ akustilidsõ kontsõrdi, kon suur jago laulõ olli tettü Pulga Jaani sõnno pääle. Pildi pääl omgi ansambli lauluuun.

Priinime lugu

Rubriigin kõnõldas perekunnanimmi periolõmisõst ja tähendusest.

Trolla

Seol nimel om Eestin 76 kandjat. Priinimi panti õnnõ ütē kotussõn: Rõugõ kihlkunna Haani mõisan, tuuaolidsõn Avi (Awwi) külän, minkast saigi varsti pääle tuud Trolla külä. Täambä om Abikülä kah olõman, a om hoobis üts Trolla külä veerekene. Trolla nimen om pehme -l, miä hariligust kiräpildist vällä ei paistu.

Nime saajidõ tsõõr om 1826. aastaga hingelugõmisõn kirän Avi külä all. Keriklikult om asi hulga kirivämb. Ütele väimehele, Kaloga Miku Tanilalõ om personaalraamatun 1796–1830 pant nimes *Rattassepp*, a hingelugõmisõn panti tä perrele naasõ, Avi Jakapi tütre Katri suguvõsaga sama nimi *Trolla*. Tõsõ nime saanu perre vanas

imändäs oll' tõist kõrda abiellunu Made, Trolla Peebu lask. Siist tulõ õkva vällä, et Trolla oll' lisanimi ka inne priinimmi pandmist: Avi Peep = Trolla Peep. A priinime *Trolla* sai ka Made tõnõ miis Kallassõ Jakap ja timä latsõ. Kolmas nime saaja oll' Avi Miku Toomas uma perrega. Omma viil kats miist, Mäe-Tilga Ado poja Piitre ja Jaan, kinkalõ personaalraamatun 1796–1830 näüdätäs nimme *Kuldsep*, a 1831–1884 om tett muutus nimes *Trolla*. Noist vellist Piitrel peret olõ-es, a Jaanil oll' naasõs Avi Peebu (Trolla Peebu) poja Avi Jaani tütar Mari. Nii mitu priinime saamisõ seost naisi kaudu om peris harv juhtuminõ.

Trolla priinime saajidõ sugulussõ tsõõr olõki-ei peris selge, a tuumikus omma kolm 18. aastagasaa kesken sündünü velle, Avi Hindu poja Jakap, Peep ja Mikk. Kas näid kutsuti ka Trolladõs? Peebu kotlõ om tuu mustvalgõl kirän (kae üllenpuul). A Avi Hindu noorõmba poja Miku ristmisel

1753 om hoobis ütēs vadõris olnu *Trolla Jürri*.

Rahvaperimüsen om teedüs, et om elänü Rulli-nimeline miis, kiä ehif edimäde veski parlatsõn Trolla külän. Revisjonin ja vakuraamatun 1758 Avi külä peremiihi hulgan ütteri Jürri kirän ei olõ, *Abbi Hint* om külh. Veski om kirän ku *Awische Mühle*, mõisa valdusõn. Seo kõgõ perrä paisus, et Trolla nimi om kõgõ varahampa käünü Avi Hindu perrest erälde, a 18. aastagasaa lõpun nakanu iks näide hõimu tähistämä ku tõnõ lisanimi.

Minkast Trolla nimi tulõ? Olõ paknu, et Pihkvamaa vinne sõnast *дролъ* 'armukõnõ, kallikõnõ, silmārõõm (meesterahvas, mitte naanõ)'. Ka mi uma sõna *trull* (eesti keelen *rull*) ja eriti hellitüsvorm *trulla* vöi nime alussõs olla.

Ku nimmi eestistedi, sõs Trolla Oravil vöti vahtsõs nimes Rajangu. Misson võeti Lehis ja siseministri man Laasik.

SAARÕ EVAR

Võro keele nädäl Käpä koolin oll' täus tandsu ja rõõmu. Ispäävä tull' kuuli folklooriansambli Käokiräs (pildi pääl), kuun 1.–5. klassi latsiga laulõti ja tandsiti. Tõõsõpäävä panti tiidmise proovilõ võrokiilse Kuldivillakuga. Kolmapäävä oll' Käpä majan külän Saarõ Hipp, kiä tsihis om võro keele edendämine ja nuuri sekkä viimine. Edimält kõnõl' Hipp hindäst, a sis näüdäs, määndsit ütismeediä-kotussit tä tarvitas, et noidõ kaudu võro kiilt inemiisile lähembäle tuuva. Viil kõnõl' Hipp võro keele tähtsusest ja võro keelest ku mi kultuuriperändist. Päävä lõpun tetti 7.–9. klassi latsiga uma klassi kamban lühkese video, sääli kõnõldi õnnõ võro kiilt.

Neläpäävä and' kontsõrdi Ilvese Aapo, kiä laulsõ ja mängse kitrat ni vahepääle kõnõl' nalaliidsi juttõ võro keelen. Samal pääväl vöti 1.–4. klassi opilasõ ossa pallo huvvi tekütänüst võrokiilside lugudõ lugõmisõ võistlusõst.

Nädäl lõpõtõdi huuga: kuun oppaja Aivaga lüüdi tandsu. Muidogi olli tandsuluu võro keelen. Orava majan peeti aardõjahti ja mängiti ütē latsiaalatsiga laulumänge.

Võro keele nädali tähistämine Käpä koolin näüdäs, et võro kiil eläs tävve huuga ja kõlas imehäste.

MIHKELSONI ELENI jutt ja pilt

Puigal tähistedi võro keele nädälit ja raamaduaastat. Tõõsõpäävä, 4. märdikuul käve Puiga koolin võro keele nädali puhul külän Konnula Margus (Contra). Jutus oll' 500 aastakka mi umma trüküsõnna, märtõtdi, kas võro kiil mahus eesti raamatulõ. Contra alost umma juttu raamatidõ aoluust ja lõpõt esihindä luulõtuusi ettelugõmisõga. Nuu luulõtusõ miildü väega kullõjilõ ja noidõ pääle pesti kõvastõ kassi kokko. Koolilatsõ tei kirämehega pilti ja vöti alakiroituksi. Tuu päiv jagi koolirahvalõ tervüisi ka Võro instituudi direktri Padari Ivari ja kohalõ oll' tulnu ERRi aokiränik Mõttusõ Mirjam, kiä ettevõtmist uudissõlõigu jaos üles võtsõ.

Ettevõtmist tugi Eesti Kultuurkapital, Võro vallavalitsus, Võro valla raamadukogo ja Puiga põhikuul. Päiv and' kim-mä tiidmise, et võro keelen om väke.

RAUA MADLI-GREETE jutt ja pilt

Ku esi tragi, sis hättä ei jää!

NÕLVAKU KAIE

Mul olf konagi tutva naanõ, kinka üten koorin laulman kävemi. Taa olf nii kimmäs inemine, et ku taaga kohegi lätsi, sis olf teedä, et hättä ei jää.

Ütskõrd olf kooriga uhkõ õdagunõ pidu, a meil Valliga vaja liinast vällä sõita ja viimäne buss minekil. Pidu olf armõdu hään huun ja taa ütel mullõ, et ärmi läämi, külh kuigi õks perän kodu saa. Ja nii ollgi, et nigu mi üüse ilda pidumajast vällä lätsi, näkk Valli ütte tutvvat Žigulit, juusk juhiga kõnõlama ja tuu vei meid mitmakümne kilumeetri takka kodu.

Tragi naanõ kõnõli, et taa olf viil väikene asi. Naa jätti konagi üte naisikambaga hennest Tartu bussijaaman bussist maha, ku olf plaan sõita peris kauõdõ Setumaa kanti sünnupäaväle. Naa olli nelläkesi, kitarro ja kingitüses suur põrmaduvas viil üten. Aije bussijaama iihn posti alh hoolõga juttu ja ku kellä kaije, olf bussiaig ammu müüda.

Telefonõ tuul aol muiduki kelgi taskun es olõ ja säält, kohe naid pidulõ oodõti, pedi naile autu peris kauõdõ bussipeatustõ vasta tulõma.

Lätsi taksud kauplõma. Taksujuht ai külh sõra vastata, et taal tüüpäiv läbi ja vaja kassa är tetä ja naisi om kõigi

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

naide pakkõga pallu, aga naasõ ai ennegi haussi, et näil om kolm raamadupedäjat kamban, külh nä kassa är tegevä, ja nä omma jo nii tsillukõsõ, olkõ külh, et nelläst kolm olli peris kopsaka daami. Taksujuht võt hää kiirusõ pääle ja mõnõkümne kilumeetri peräst saiva naasõ bussilõ järgi kah.

Ütskõrd varõmb olf Vallil sõbrannaga plaan minnä noorõlõ tüüseldsilidsele kaejatsilõ. Bussiga tulf sõita peris kauõdõ. Buss olf tsillukõnõ PAZ ja ar-

mõdu täüs. Nä saisi takanpuul, ütel tordikarp ja tõsõl nelgi peon. Ja ku üts võrrimis bussilõ liina veeren ette sõit ja bussijuht äkki pidurit vaot, joosi nä huuga ette vasta juhikabiini. Tordikarp lötsin ja lilli murdunu. Ja sis pandi nä tähele, et buss om võlss, käänd hoobis tõsõlõ poolõ, ku näil vaia.

Küseevä hennest rutu maha, kaiva kaotusõ üle. Tordikarbi veerega sai kreemiruu õigõdõ paika kaabitus ja lille tulf lühembäs

murda. Aga kuis edesi saia?

Astõva mõnõ sammu liina viirt müüda, säääl ennegi väikese erämaja. Üten aian olf ümärik Sapakas muru pääl, medä maantiimuhus kutsuti, ja nellä-viie aastanõ poiskõnõ olf kah säääl manh. Hõigassiva: «Poiss, kelle autu taa om?» Poiss vasta, et issi oma. Naasõ palssi, et lats kutsnu issi vällä. «A tuu issi juhtu olõma mu kunagine kursusõveli EPAst. No edesi lätš laabsalt,» selef Valli.

Esimuudu mardik

Minevä aasta kuum suvi tõie mi mail vällä egasugutsit väha nättüid satikit. Üts näist om muskussikk (*Aromia moschata*). Muskussikk om illos suur pikki tunnaldõga (nigu iks sikulisõ) ja rohilidsõ metalliläukega mardik. Seo satikaga lätš nii, et timä löüds minno üles. Lihtsäle linna käe pääle. Ma parasjago tei võistlusõl pilte ja olli punktilugõja kohtumiis, mõttõ hoobis muial. Raputi tä käe päält maaha ja asti mant. A satik es jätä rahulõ, nigu

olõs ütelnü, et kae no iks minno. No hää külh, kaie ja tei täst mõnõ pildi. Linnaški tuupääle är umma tiid. Perän pilte perä sai tiidä, kes tä olle. Vanno paiupuiõ kahotegijä, viimätsel aol kõrrast veidemb lövvet muskussikk. Arvatas, et kliima muutus om tan süüdü. Sai viil tiidä, et tedä näpo vahelõ võtta vai muido haigõt tetä ei massa. Kes nii tege, või saia mitmõs pääväs halva haisu külge. Kas tuu hais periselt kah nii hirmsa om, jäi mul perrä pruuvmada

ORASSONI ELMET

ORASSONI ELMETI PILT

Latsilõ

Vastus saada üte nädäli joo-sul meiliaadrõssi pääle latsinukk@umaleht.ee vai postiga: Uma Leht, Tartu 48, 65609 Võro.

Vastussõ mano panõ kirja uma nimi, vannus ja kimmähe ka postiaadrõs.

Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit välläandit.

Latsinukka tugõva Võro instituut ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra vastus:

VIHMANÕ ILM

Avvohinna saa ALTERI BRITA (16) Osolast.

KAE' PERRÄ! Veebiadrõssi umakultuur.ee päält lövvat hulga matõrjaali võro ja seto keele ja kultuuri opmisõs.

Kae' pilti ja arva', kas lausõ' om õigõ vai võlss. Mitu õigõt ja mitu võlssi vastust sait?

PILDI TSEHKEND SAARÕ HILDA MARIN (11).

1. Aastaigõst om arvada' süküs.	Õ	V
2. Puu sais paksun mõtsan.	Õ	V
3. Päiv helkäs hellelt korgõn taivan.	Õ	V
4. Pildi pääl om illos kuusõpuu.	Õ	V
5. Puu om lehtist tävveste palas.	Õ	V
6. Puu om häste värviline.	Õ	V
7. Puu pääl om kõllakit ja rohilidsi lehti.	Õ	V
8. Puu tüvi om hallikas.	Õ	V
9. Nätä' om õnnõ üts puuoss.	Õ	V
10. Puu otsan kükkäs üts väiku orrav.	Õ	V
11. Puu all om istmispink.	Õ	V
12. Taivan lindas tsirguparv.	Õ	V
13. Kavvõmban om suur lumõunik.	Õ	V
14. Maapind om rohekaspruun.	Õ	V

Parm tsuskas

Nalapildiga tsuskas ütiskunda mõnõst hellembäst kotussõst

Rõugõ Rebäse külä miis VARUSTINI ANDRES, tunnõt ka nimega PARM.

Tossu Tilda pajatus

Kipõ välläkutsminõ

Seo lugu kõnõlõs kuulsast aokirānikust Urbaniku Leidast. Ku Antslan Võro lehe toimõndus kinni panti, pidi aokirānigu Võrolõ tüüle tulõma. Egäüts pidi esi hindäle elämise löüdmä, sääandse, kon telefon seen, et toimõndusõst saanu aokirānikku kipõstõ tüüle kutsu.

Leida löüds kortõri Roosi-saarõl. Suvitsõl hummogul nõssi tä varra üles ja lätš maja ümbre uudistama. Ku tä tarrõ tagasi tulf, kõlisi telefon. Tulf vällä, et tedä oodõtas toimõndustõ, nii kipõstõ, ku tä saa.

Leida juussõgi toimõndustõ. Tekk säääl pleiätsit teräväs

ja pand tähele, et täl om säälan kerge suvõpalit ja tollõ all õnnõ aluskleit. Tulõk olf nii kipõ, et tä es jõvva rõivitki säälgä säädi.

Võrolõ olf üles astma tulnu Kasahhi ansambli ja Leida olf kipõstõ vällä kutsutu, et tä tuust lehele luu tennü. Et olf kuum päiv, olli kõik tõsõ kullõja suvitsidõ kleitega. A Leida pidi terve pikä üritüse mäntliga olõma. Tä sai kõvas-tõ higistä ja ku küsti, kas täl kuum ei olõ, kostsõ tä vasta, et olõ-i hätä.

Nii om, aokirānik piät kõgõs valmis olõma.

TOSSU TILDA

Muda Mari pajatus

Puhkus poliitikast

Ma kuuli raadiost, et Võromaal sai volikogodõhe naisi kolm kõrda veidemb ku miihi. Kui ki naisi valiminõ om kasulinõ, naasõ omma kõrdo targõmba ja asalikumba ku mehe. Roodsi-maal tett uurminõ näütäs, et ku naisi valitas inämb, sõs jääse vällä väikumba haridusõga ja veidemb ettevõtligu mehe. Tuu om kõikilõ kasulinõ.

A Võromaal tahetas iks viil

miihi valli. Ka naasõ valisõ inembä miihi. Kas tuu om naisi hõelus ja kadõhus? Vai usutas inämb väikumba haridusõ, a kõvõmba helüga miihi? Õnnõs saa valimiisist nüüd puultõist aastat puhkust, riigikogo valimisõ omma ületulõva keväjä. Tulõva suvi valitas külh presidenti, a tuud saa ei mi esi tetä. Valimi sõs järgmäne kõrd naisi, a nika saami poliitikast puhada.

MUDA MARI

**Telli
Uma Leht!**

Telli saa:

tellimine.ee/umaleht,
tel 617 7717.